

самоврядування. Стаття 26 Конституції закріплювала принцип організаційної самостійності місцевого самоврядування. Проте цим конституційним положенням не судилося бути зреалізованими. Російські більшовики ставилися до місцевого самоврядування негативно. Але під тиском есерів Рада Народних Комісарів 29 грудня 1917 року прийняла декрет «Про створення Комісаріату з місцевого самоврядування», завданням якого була координація діяльності міських і сільських земних установ. Проте вже 18 березня 1918 року Раднарком ліквідував згаданий комісаріат; того ж року були розпущені земства, а їх майно націоналізоване державою [2, с. 15].

Радянська влада розбудовувалася на основі принципу демократичного централізму, який суперечив засадам реального місцевого самоврядування. Адже згаданий принцип не передбачав чіткого розподілу повноважень між органами державної влади та місцевим самоврядуванням. У радянський час реальне місцеве самоврядування було відсутнім: згідно із статтею 78 Конституції Української РСР 1978 року всі Ради, починаючи від Верховної Ради і закінчуючи сільськими, складала єдину систему представників органів державної влади.

Новітня історія місцевого самоврядування в Україні почалася після прийняття 7 грудня 1990 року Закону «Про місцеві ради народних депутатів Української РСР та місцеве самоврядування», 26 березня 1992 р. нової редакції Закону (в новій редакції він мав назву Закон України «Про місцеві ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування»). Місцеве та регіональне самоврядування розглядалось як територіальна самоорганізація громадян для самостійного вирішення безпосередньо або через органи, яких вони обирають, усіх питань місцевого життя в межах Конституції України, законів України та власної фінансово-економічної бази, а регіональне самоврядування як територіальна самоорганізація громадян для вирішення безпосередньо або через органи, яких вони утворюють, питань місцевого життя в межах Конституції України та законів України. При цьому територіальною основою місцевого самоврядування визначалися сільська рада, селище, місто, а регіонального самоврядування – район, область.

З прийняттям Конституції України 1996 р. місцеве самоврядування отримало конституційний статус, стало однією із засад конституційного ладу України. Сучасний етап становлення місцевого самоврядування відзначений процесами децентралізації й декомунізації, розширенням нормативно-правової бази його діяльності.

Отже, незважаючи на різні альтернативні визначення терміну «місцеве самоврядування», його суть зводилася до права територіальної громади самостійно вирішувати питання власної життєдіяльності.

Література:

1. Бабич О. М. Вдосконалення законодавства щодо забезпечення децентралізації виконавчої влади в Україні [Текст] // Держава і право : зб. наук. праць / Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України. – К., 2012. – Вип. 56. Юридичні і політичні науки. – С. 202-208.
2. Баймуратов М. Децентралізація та компетенція місцевого самоврядування в Україні [Текст] // Віче : громад.-політ. і теоретичне видання / Верховна Рада України. – 2015. – № 12. – С. 14-17.
3. Байрак С. О. Місцеве самоврядування як інститут демократичної держави [Текст] // Науковий вісник Волинського національного університету імені Л.Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2010. – № 26. – С. 83-87.
4. Волохова І. С. Місцеве оподаткування: реалізація загальних принципів [Текст] // Економіка України. – 2014. – № 12. – С. 74-86.

Білан Т.

(наук. кер. – ст. викл. Потапов О.М.)

*студентка III курсу природничого факультету
Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка*

Особливості правового режиму використання підземних вод

Правовий режим використання різних видів природних ресурсів широко досліджують і обговорюють у спеціальній літературі науковці, а також вивчають практики. Законодавець, здійснюючи реформування системи органів та функцій управління з питань використання та охорони природних ресурсів, намагається врегулювати та ліквідувати спірні моменти у даній сфері. Серед особливостей використання різних видів природних ресурсів одним з актуальних питань є режим використання підземних вод [4, с.77].

Підземні води – води, що знаходяться нижче рівня земної поверхні в товщах гірських порід верхньої частини земної кори в усіх фізичних станах. Підземні води розташовані нижче земної поверхні і дна поверхневих водоймищ і водотоків, що заповнюють пори, тріщини й інші порожнечі гірських порід у рідкому, твердому або газоподібному стані [2, с.351]. Вони утворюються внаслідок інфільтрації атмосферних опадів та поверхневих вод, конденсації водяної пари, магматичних процесів та метаморфізму тощо [1, с.254].

Для видобутку води із земних надр в невеликих кількостях ефективно колодязі, що стосується вилучення великих обсягів води для масового використання, то для цього на над водоносними шарами бурять свердловини, звідки рідина піднімають на поверхню за допомогою потужних насосів. Вилучення, а за термінологією ст. 23 та ін. Кодексу України про надра – видобування підземних вод за допомогою улаштування свердловин потребує дотримання норм земельного, водного та законодавства про надра, оскільки передбачає заходи по комплексному користуванню земельними, водними та ресурсами надр [3].

Використання підземних вод за допомогою свердловин підпадає під критерії спеціального, оскільки для того, аби вважатися спеціальним, водокористування повинно здійснюватися із застосуванням «споруд або технічних пристроїв» (частина перша ст. 48 ВК України). Свердловина на воду включає циліндричну гірничу виробку, створену бурами або іншими буровими інструментами (ст. 1 Гірничого закону України), а так само обладнання для підйому води на поверхню (обсадні труби, фітінги, запірну арматуру, насоси, обладнання гирла свердловини тощо). Відповідно до Державного класифікатора будівель і споруд ДК 018-2000, затвердженого Наказом Держстандарту України від 17 серпня 2000 р. № 507, водяні свердловини віднесені до інженерних споруд [4, с.79].

У частині третій ст. 48 Водного кодексу України (далі – ВК України) вказується, що до спеціального водокористування не належить «вилучення води з надр разом з видобуванням корисних копалин», а також «видобування корисних копалин і водних рослин». Системне тлумачення наведеної норми разом із положеннями законодавства про надра, які надають підземним водам режиму корисних копалин, може спровокувати до висновку, що це і є виняток з правила – видобування підземних вод. Водночас таке тлумачення є не зовсім коректним. Враховуючи зміст норм ст. 49 ВК України та інших норм законодавства, на нашу думку, більш коректним буде висновок про те, що у ст. 48 ВК України йдеться про інші корисні копалини, для яких вода використовується як носій, рідина для розчинення або вилуджування корисних копалин для подальшого видобування тощо [5, 101].

Отже, правовий режим використання підземних вод є головним засобом у регулюванні раціонального використання підземних прісних вод, адже це основний ресурс водопостачання в Україні та світі в цілому. Видобування та вилучення підземних вод здійснюється з норм земельного, водного та законодавства про надра).

Література:

- 1) Гетьман А.П. Екологічне право України / Гетьман А.П., Шульга М.В., Попов К.В. – Харків : Право, 2005. – 382 с.

- 2) Джигирей В.С. Екологія та охорона навколишнього середовища / В.С. Джигирей. – Київ : Знання, 2000. – 516 с.
- 3) Кодекс України про надра: за станом на 16 жов. 2012 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. К.: Парлам. вид-во, 2012. – 3591 с.
- 4) Марусенко Р.І. Деякі проблеми правового режиму свердловин на воду / Р.І. Марусенко // Вісник Вищої ради юстиції. – 2012. – №2. – С.77-81.
- 5) Плотніков О. Правовий режим використання та охорони підземних вод/ О. Плотніков // Юридичний вісник. – 2000. – №7. – С.98-101.

Ковнер М.А.

(наук. кер. – ст. викл. Потапов О.М.)

студентка III курсу природничого факультету

Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Правове регулювання охорони зелених насаджень населених пунктів

Наявність зелених насаджень у населених пунктах відіграє важливу роль у забезпеченні благоустрою та сприятливого для людини стану довкілля міст. Крім того, зелені насадження відіграють важливу роль і у формуванні міського ландшафту. Нарешті, зелені насадження покликані забезпечувати комфортність і естетичність життєвого середовища жителів міст та його відповідність санітарно-гігієнічним нормам [9, с.330]. Водночас, зі зростанням міст, їх інфраструктури, стає все більш важливою проблема охорони навколишнього природного середовища, створення нормальних умов для життя і діяльності людей. Все це обумовлює актуальність наукового дослідження стану та перспектив вдосконалення правового режиму земель міст під зеленими насадженнями.

Відповідно до Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України, затверджених наказом Мінбуду України від 10 квітня 2006 р. № 105, зелені насадження – це деревна, чагарникова, квіткова та трав'яна рослинність природного і штучного походження на визначеній території населеного пункту. Вони поділяються на такі види:

1) зелені насадження загального користування – зелені насадження, які розташовані на території загальноміських і районних парків, спеціалізованих парків, парків культури та відпочинку; на територіях зоопарків та ботанічних садів, міських садів і садів житлових районів, міжквартальних або при групі житлових будинків; скверів, бульварів, насадження на схилах, набережних, лісопарків, лугопарків, гідропарків і інших, з вільним доступом для відпочинку;

2) зелені насадження обмеженого користування – насадження на територіях громадських і житлових будинків, шкіл, дитячих установ, вищих та середніх спеціальних навчальних закладів, профтехучилищ, закладів охорони здоров'я, промислових підприємств і складських зон, санаторіїв, культурно-освітніх і спортивно-оздоровчих установ та інші;

3) зелені насадження спеціального призначення – насадження транспортних магістралей і вулиць; на ділянках санітарно-захисних зон довкола промислових підприємств; виставок, кладовищ і крематоріїв, ліній електропередач високої напруги; лісомеліоративні, водоохоронні, вітрозахисні, протиерозійні, насадження розсадників, квітникарських господарств, пришляхові насадження в межах населених пунктів [5, с. 22- 76].

Як визначає О. Колбасов, рівень озеленення території житлової забудови має бути не менше 40 відсотків, промпідприємств – 30 відсотків, ділянок шкіл і дитячих дошкільних закладів – 80 відсотків, лікарень – не менше 60 відсотків [2, с. 87-92].

Визначають поняття зелених зон, розмежовуючи їх як комплексні та приміські. Комплексна зелена зона – сукупність міських і приміських насаджень, межі якої наносяться на картографічні матеріали органами архітектури (на генеральні плани, схеми та проекти